

Hvad du skal vide om ophavsret

Af VIA Bibliotek, VIA University College, februar 2021

Indhold

3	Introduktion
4	Hvad må jeg kopiere og scanne?
4	Ophavsretsloven på VIA University College
5	Må jeg dele kopier?
5	Hvad må jeg citere i en opgave?
6	Har jeg ophavsretten til min egen opgave?
6	Hvad er min ret og pligt, når jeg uploader til UC Viden?
7	Må jeg bruge billeder og lyd i undervisningsmateriale?
7	Må jeg optage undervisning?
8	Husk altid ...

INTRODUKTION

Hvad du bør vide om ophavsret

I Danmark har vi en lov om ophavsret: Ophavsretsloven.

Loven skal sikre, at den som skaber et værk, fx en forfatter eller en musiker, har juridiske rettigheder til sit eget værk. Det betyder, at når man vil anvende et bestemt værk, fx i en opgave eller til undervisningsbrug, skal man kreditere ophavet (nævne kilden) og overholde ophavsrettens regler.

Som studerende vil du primært anvende andres værker til opgaveskrivning, men du skriver også selv opgaver, der kan bruges af andre. Du skal både respektere andres ophavsret, og være bevidst om din egen ophavsret.

Der er mange digitale muligheder for at hente og dele materiale. Ofte vil du bare hurtigt have adgang til materialet. Men for at undgå at bryde loven om ophavsret, er det vigtigt for dig som studerende at kende ophavsretsloven. Uvidenhed er ikke en gyldig undskyldning.

OPHAVSRET / HVAD MÅ JEG?

Hvad må jeg kopiere og scanne?

Når du skal anskaffe litteratur til dit studie, vil du gøre dig overvejelser om, hvad du vil købe, kopiere eller downloade fra nettet. I reglerne for, hvad du må kopiere er der forskel på, om du scanner (digital kopi) eller fotokopierer (papir kopi). Som privat person (herunder studerende) skal du være opmærksom på følgende regler:

Scanning af pensum og supplerende litteratur

Pensum og supplerende litteratur er litteratur din uddannelse opgiver på pensumlister, læselister eller i studieplaner i forbindelse med dit studie. Du må scanne 20 % af et værk, dog maksimalt 30 sider af værket. Du må gerne sende den digitale kopi til din egen mailadresse. Men du må ikke videresende eller dele den digitale kopi med nogen uden for din husstand.

Scanning til personlige formål, fx personlige interesser

Der er ingen begrænsninger på, hvor meget du må scanne. Du må sende den digitale kopi til din egen mailadresse. Men du må ikke videresende eller dele den digitale kopi med nogen uden for din husstand.

Fotokopiering

Du må fotokopiere fra trykte værker til privat brug og til din læsemakker. Der er ingen begrænsninger på, hvor meget du må fotokopiere. Men det er ikke tilladt, at du kopierer til flere.

OPHAVSRET / DELE OG CITERE

Må jeg dele kopier?

En fotokopi må du dele med din læsemakker. Det er ikke tilladt, at du kopierer til flere.

Når du laver en digital kopi, er filen kun til dit eget brug. Du må aldrig dele digitale kopier med andre på mail, Facebook, Dropbox mv. Dette gør sig gældende, selv om der er tale om en lukket gruppe.

Aftalen mellem VIA og rettighedsorganisationen Copydan giver din uddannelse mulighed for at uploade digitale kopier til dig på Itslearning. Digitale kopier af ophavsretligt beskyttet materiale på Itslearning er kun for studerende, der går på holdet. Du må ikke dele filerne med andre.

På enkelte uddannelser administrerer uddannelsen, at studerende uploader digitale kopier af pensum på Itslearning. Din uddannelse har ansvar for at begrænsningsreglerne på 20% maks. 30 sider pr. studerende pr. semester bliver overholdt.

Hvad må jeg citere i en opgave?

Når du skriver en opgave, må du citere andres værker uden at indhente tilladelse fra ophavsmanden. Forudsætningen er, at du krediterer deres værker ved tydelig kildehenvisning.

- Citater og referencer: Når du bruger et citat eller vil referere til en bog/artikel/hjemmeside, som du har brugt i din opgave, skal du huske at henvise korrekt i opgaven samt skrive kilden i din litteraturliste/referenceliste. Hvordan du laver korrekte henvisninger og undgår plagiat, kan du læse [her](#).
- Du må kun linke til materiale, der er lagt lovligt på nettet.

Hvordan bruger jeg billeder i en opgave?

Billeder, diagrammer, skærmdumps mv. fra fx bøger/artikler/internettet: Billeder er beskyttet af loven om ophavsret. Det gælder også billeder, der ligger frit tilgængeligt på nettet. Du skal derfor huske at henvise til kilden, når du bruger billeder i opgaven. Hvis opgaven skal offentliggøres og gøres tilgængelig for andre, skal du spørge om tilladelse fra rettighedshaverne, når du vil bruge billeder. Husk det gælder også billeder i dine bilag.

OPHAVSRET / RET OG PLIGT

Har jeg ophavsret til min egen opgave?

Hvis en underviser vil bruge din opgave som et eksempel, kræver det dit samtykke. Du har ret til at få dit navn nævnt i forbindelse hermed.

Du har retten til at sælge, trykke og dele din opgave. Hvis du offentliggør dit projekt, skal du sikre dig, at du har styr på alle ophavsrettigheder til fx citater og billeder i opgaven.

- Citater og referencer: Her skal du blot huske at henvise korrekt i opgaven og skrive kilden i din referenceliste.

- Billeder, diagrammer etc: Her skal du altid spørge om tilladelse hos rettighedshaverne, inden du offentliggør din opgave. Udgangspunktet er, at du ikke bare må bruge billeder, som du vil.

Hvad er min ret og pligt, når jeg uploader til UCviden?

Når din opgave skal uploades til UC Viden, beholder du ophavsretten til din opgave. Opgaven ligger i UC Viden beskyttet af password, og derfor må den indeholde billeder, hvor du ikke har indhentet tilladelse fra rettighedshaveren. Det betyder dog stadig, at du skal kreditere rettighedshaveren.

Hvis du senere beslutter dig for at offentliggøre dit projekt, skal du sikre dig, at du har styr på ophavsrettighederne til billeder, tekst mv.

Hvis du bruger tekststykker eller billeder fra opgaver på UC Viden, gælder samme regler som for andre materialer. Du skal huske at citere korrekt eller indhente tilladelse fra rettighedshaveren.

OPHAVSRET / I UNDERVISNING

Må jeg bruge billede og lyd i undervisningsmaterialer?

Vi bruger ofte billeder til en PowerPoint eller lyd på en video, så den bliver visuelt og auditivt indbydende. Du må bruge billeder i dine PowerPoints og lyd i dine videoer til undervisningen og/eller gruppearbejde uden at indhente tilladelse fra rettighedshaverne. Det samme gælder materiale, du vil lægge på Itslearning.

Skal din PowerPoint eller video offentliggøres, skal du indhente tilladelse til brug af billeder og lyd. Det kan være svært at finde ud af, hvem der har ophavsretten.

På internettet kan du søge efter billeder og lyd, som er frit tilgængelige. Naturlige ting, fx billeder af et træ eller en blomst, er ikke beskyttet af ophavsret. Du skal dog undersøge, om ophavsmanden har foretaget kreative valg, da billedet i sådanne tilfælde vil være beskyttet af loven.

Må jeg optage undervisning?

Det er underviseren, der er rettighedshaver til sin undervisning. Det er ikke i strid med ophavsretsloven at optage undervisningen, hvis dette kun sker til egen brug, dvs. at optagelsen ikke deles med medstuderende eller offentliggøres på nettet. Men det er i strid med persondataforordningen at optage andre mennesker uden deres samtykke, så derfor skal du bede om din undervisers samtykke (gerne skriftligt). Din underviser kan altid nægte optagelse af undervisningen, og det skal respekteres.

Et samtykke kan efterfølgende trækkes tilbage, så bliver du nødt til at slette din optagelse. Optages underviseren i et rum, hvor der også er andre mennesker til stede og der er mulighed for at de vil kunne høres på optagelsen, skal disse personer også give samtykke til at du optager. Alternativt må du placere det apparat du vil optage med på en sådan måde, at kun din underviser kan høres. Optages undervisningen, har man selv ansvaret for, at ens medstuderende ikke kan høres. Kan medstuderende høres, skal samtykke indhentes fra enhver af disse, da optagelsen ellers skal slettes.

OPHAVSRET / HUSK ALTID ...

Husk altid...

- at formålet med ophavsretten er at sikre, at der hele tiden skabes nye værker.
- at skrive, hvor du har fundet et materiale samt hvem ophavsmanden er, når du bruger et værk.
- at citere i overensstemmelse med 'god skik' – det vil sige kun i små bidder (husk kildeangivelse).
- at VIA har indgået en række aftaler, som er gunstige for dig som studerende.

Læs mere

Læs meget mere om ophavsret på

- **VIAs aftale med Copydan**
- **VIA Biblioteks side**
- **Os der elsker viden**
- **Ophavsretsloven**

Om guiden

Studerende på videregående uddannelser er storforbrugere af litteratur. Det er nemt at hente og dele litteratur fra nettet. Det er også nemt at blive i tvivl om, hvad der er lovlig og ulovlig adfærd.

Hensigten med guiden er, at den skal fungere som en vejviser til, hvordan du scanner, kopierer og deler litteratur til dit studie uden at bryde ophavsretten.

Har du spørgsmål er du velkommen til at henvende dig på dit studiebibliotek eller på bib.teamophavsret@via.dk